

Posudek školitelky bakalářské práce Petry Novotné

„Analýza chyb v testu opakování vět u dětí předškolního věku“

Zpracovala: Gabriela Seidlová Málková, Ph.D.

Petra Novotná předkládá k obhajobě bakalářskou práci, která se věnuje tématu z oblasti vývojové psycholinguistiky. Práce se zabývá jedním typem měřítka nejčastěji užívaného především v oblasti studia vývoje jazykových schopností dětí, konkrétně testu opakování vět. Jedná se o měřítko, které klade nároky na krátkodobou paměť, pozornost, porozumění významu slov a gramatické mateřského jazyka. V mezinárodní literatuře neexistuje mnoho studií, které by nabízely ucelený materiál věnovaný tomuto měřítku. Jedná se také o typ testu, který studuje a/nebo využívá lingvistika i vývojová a klinická psychologie, což s sebou nese mnohé odlišnosti ve způsobu a účelu užívání tohoto měřítka a tím také problémy s porozuměním tomu, co toto měřítko skutečně umožňuje sledovat. Petra Novotná sleduje relevanci a způsoby užití tohoto měřítka z perspektivy vývojové, klinicky orientované psychologie a pracuje s jeho hodnotou v oblasti diagnostiky rizik a obtíží ve vývoji gramotnosti.

Významný moment pro vznik a formulaci tématu této práce znamenala spolupráce Petry Novotné na realizaci projektu „Předpoklady rozvoje gramotnosti“ (pracovní balíček 1 projektu eldel) v současné době řešeného na KP. Petra Novotná se zapojila jako výzkumný asistent do procesu přepisu a elektronizace dat z první fáze sběru dat tohoto projektu. Test opakování vět byl jedním z měřítek zařazených do testové baterie v této fázi sběru dat. Pro projekt eldel představoval tento test spíše kontrolní měřítko pro hodnocení krátkodobé paměti (kromě paměti na slova). Při prvním seznamování s daty z tohoto testu se ale začalo ukazovat, že odpovědi dětí, které s tímto úkolem pracovaly, skýtají velice zajímavý materiál nabízející možnost získat pro české prostředí obraz výkonů českých předškolních normálně se vyvíjejících dětí ve schopnosti porozumění gramatické a sémantice větného sdělení a využití této schopnosti pro reprodukci vět s obtížnou syntaktickou výstavbou. Česká odborná literatura postrádá data od normálně se vyvíjejících dětí, který by mohl sloužit dalšímu rozvoji měřítek pro sledování jazykového vývoje, stal se datový materiál tvořený kompletním přepisem odpovědí dětí v testu opakování vět základem pro téma bakalářské práce Petry Novotné.

Zacílení tohoto tématu a jeho specifikace bylo pak vedeno spíše profesionálním zájmem kolegyně Novotné. Výsledná podoba práce tak usiluje představit test opakování vět jako diagnostický materiál s potenciálem jeho standardního užití v diagnostice předpokladů rozvoje gramotnosti předškoláka. Zájmem o psychometrické parametry tohoto měřítka, resp. jeho pilotní verze z projektu eldel, i zájmem o procedury jeho administrace, nabízí práce kvalitní materiál pro úvahy o dalším užití tohoto nástroje v české odborné i výzkumné praxi. Specifickou rovinu, dle mého názoru z hlediska vývojové psycholinguistiky nejzajímavější, představuje analýza chyb, které se děti tímto testu dopouštějí. Tato rovina empirické práce je dle mého názoru velmi hodnotným materiálem pro další badatelský zájem o vývoj jazykových schopností dětí předškolního věku (tedy dalo by se také říci, že se jedná o významný krok pro další rozvoj české psycholinguistiky).

Petra Novotná prokázala v průběhu naší společné práce schopnost pracovat samostatně, ve vazbě na konzultace z mé strany, s nasazením a vytrvavě. Prokázala dovednost zpracovat pro badatelské účely rozsáhlý datový materiál, osvojila si základní kroky ve statistice a v oblasti statistických ukazatelů kvality diagnostických měřítek. Rovněž prokázala schopnost samostatně vyhledávat a studovat zahraniční i domácí literaturu pro sledované téma – a to pochopitelně nejvíce z pozice, kdy dříve existují data a téma se pro jejich porozumění v literatuře dohledává.

Práce kolegyně Novotné vznikala relativně dlouhou dobu – více než 10 měsíců a po celou tuto dobu jsem byla s kolegyní v pravidelném kontaktu. Poměrně dlouhou dobu z tohoto časového rámce zabralo zpracování dat a jejich elektronizace v prostředí excel a spss – zejména data pro zpracování analýzy chyb. V tomto období se kolegyně věnovala i vyhledávání relevantních literárních zdrojů. Samotná tvorba textu a proces psaní připadla na poslední dva měsíce práce na projektu. Dle mého názoru výsledná podoba textu naznačuje, že pro tvorbu textu by autorka potřebovala ještě cca jeden měsíc navíc.

Text má četné známky nepečlivých korektur a odklonů od odpovídajícího stylistického zpracování vědecké práce. Jakoby text nebyl úplně dozrálý (i když formálně má práce všechny náležité části). Objevují se např. nepečlivosti v citacích (citace jednotlivců nebo blíže neurčených výzkumů: eldel, Smolík apod.) a nepřesnosti v popisu poměrně důležitých momentů v empirické části (např. chyba v popisu procesu administrace testu opakování vět v kap. 5.2.) . Text výsledné práce působí dle mého názoru trochu neučesaně a místy dle mého názoru postrádá nástroje, které by umožnily čtenáři porozumět sledu kapitol/ témat v textu. Na druhou stranu oceňuji schopnost autorky udržet v textu myšlenkový vývoj a zacílení s využitím poměrně náročné výchozí literatury.

Trochu překotně prezentovaná působí i jinak kvalitní a pečlivě zpracovaná analýza chyb v užitém testu. Autorka sice velmi dobře propojuje své výsledky s poznatky z literatury, ale evidentně čtenáře zahlcuje na relativně malém prostoru poměrně náročným materiálem. To jistě srozumitelnosti a transparentnosti textu neprospívá.

Celkově práci Petry Novotné na tvorbě předkládaného materiálu hodnotím jako velmi kvalitní, s konkrétními výstupy na straně badatelsky relevantních dovedností studentky i s prvky skutečného badatelského nadšení.

Seidlová Málková

Hostivice 26.5. 2011